

Materiale til

3. konsultasjonsmøte

20. august 2004

1. Det tredje konsultasjonsmøtet.....	2
2. Måloppnåelse i 2003	3
2.1 Notat fra TBU om kommunal produksjon i 2003.....	4
2.2 Nøkkeltall fra effektiviseringsnettverkene.....	6
3. Bilaterale samarbeidsavtaler.....	8
3.1 Kvalitetsavtalen i pleie- og omsorgssektoren.....	8
3.2 Barne- og familiedepartementet.....	14
3.3 Utdannings- og forskningsdepartementet.....	15
3.4 Kommunal- og regionaldepartementet.....	17
3.5 Landbruksdepartementet.....	18
4. Kommunesektorens oppgaver og tjenesteproduksjon.....	19
4.1 Utdannings- og forskningsdepartementet.....	19
4.2 Barne- og familiedepartementet.....	24
4.3 Finansdepartementet.....	27
4.4 Sosialdepartementet.....	30
4.5 Helsedepartementet.....	32
4.6 Landbruksdepartementet.....	33
4.7 Justis- og politidepartementet.....	35

Vedlegg:

- Notat fra TBU om kommunal produksjon i 2003
- Hovedindikasjoner på kvalitets- og effektivitetsutvikling i kommunal sektor basert på arbeidet i effektiviseringsnettverkene
- Avtale mellom Regjeringen og Kommunenes Sentralforbund om bosetting av flyktninger i kommunene
- Nytt radiosamband for nødnettene (Nødnett), konsekvenser for kommunene
- Oversikt over løpende saker konsultasjonsåret 2004

1. Det tredje konsultasjonsmøtet

Hovedtemaet på det tredje konsultasjonsmøte er måloppnåelse i 2003 basert på KOSTRA-data, med vekt på resultatrapportering av nøkkeltall for tjenesteutvikling, sammenstilte analyser og nøkkeltall fra effektiviseringsnettverkene. Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har utarbeidet et notat som grunnlag for dette temaet til det tredje møtet (på tilsvarende måte som TBU i dag utarbeider notater om den økonomiske situasjonen og demografi til det første møtet).

Bilaterale samarbeidsavtaler er også tema på det tredje konsultasjonsmøtet.

Når det gjelder enkeltsaker og rammene for kommuneopplegget, så håndteres disse sakene i utgangspunktet administrativt på dette tidspunktet i konsultasjonsåret (jf. arbeidsgruppens forslag til organisering av ordningen). I den grad det har skjedd en utvikling i enkeltsaker, må det likevel foretas en vurdering av dette i sekretariatet.

2. Måloppnåelse i 2003

Et av målene med konsultasjonsordningen er å bidra til at "Økt lokal frihet i oppgaveløsningen kan gi mer effektiv ressursbruk". Det er bred enighet om at det er viktig at kommunesektoren utnytter ressursene på en slik måte at velferdstilbudet til innbyggerne blir best mulig. Det er imidlertid svært komplisert å finne frem til hvilke løsninger som vil oppfylle en slik målsetning i praksis. Det må også legges til grunn vanskelige avveininger som det ikke er objektivt riktige svar på. Dette gjelder for eksempel avveining mellom kvalitet og tjenestevolum og prioritering av ressursbruk mellom ulike sektorer/tjenester.

Det er en rekke forhold som gjør det vanskeligere å måle effektivitet og kvalitet i offentlig tjenesteproduksjon enn i privat. Det er blant annet vanskelig å identifisere hvor stor del av utgiftsforskjellene ved offentlig tjenesteproduksjon som skyldes kvalitetsforskjeller og hvor stor del som skyldes forskjeller i kostnadseffektivitet. I tillegg kan kommunene velge å organisere tjenestetilbudet på ulik måte, f.eks. når det gjelder bruk av institusjons- og hjemmebasert omsorg. Forskjeller i kostnadene kan dermed gjenspeile forskjeller i prioriteringer fremfor forskjeller i effektivitet.

Disse problemstillingene viser at det er viktig å ha god innsikt i svakhetene ved datamaterialet når resultatene skal tolkes.

2.1 Notat fra det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi om kommunal produksjon i 2003

Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har de siste årene utarbeidet et notat om den økonomiske situasjonen i kommunesektoren og et notat med anslag på kostnadene ved den demografiske utviklingen.

I år har TBU i tillegg utarbeidet et notat om utviklingen i kommunal tjenesteproduksjon og ressursinnsats fra 1999 til 2003. Sektorene som beskrives er barnehageområdet, grunnskoleopplæringen, primærhelsetjenesten, pleie- og omsorgssektoren og barnevernet samt innenfor videregående opplæring. I tillegg viser notatet beregninger av produktivitets- og kostnadsutviklingen fra 2002-2003 for 385 kommuner, for sektorene barnehager, grunnskole og pleie- og omsorg. Analysene er gjennomført både for hver enkelt sektor separat, og for de tre sektorene samlet. Utvalget er begrenset til de kommunene som har levert tilfredsstillende statistikk både for 2002 og 2003.

Demografisk utvikling og nasjonale satsinger legger press på tjenesteproduksjonen i kommuner og fylkeskommuner. Det har blitt flere barn i grunnskolealder, flere unge med rett til videregående opplæring og flere eldre. Og målsettingen om full barnehagedekning krever utbygging av nye plasser. Samtidig har moderat inntektsvekst og behov for styrking av den økonomiske balansen bidratt til relativt lav aktivitetsvekst de senere år.

Flere barnehageplasser og færre barn i aldersgruppen 1-5 bidro til at barnehagedekningen økte fra 66 prosent i 2002 til 69 prosent i 2003. Utbyggingen av nye plasser ble imidlertid klart lavere enn målsettingen, og 65 prosent av de nye plassene kom i private barnehager.

Parallelt med utbyggingen av barnehagesektoren synes ressursinnsatsen i grunnskolen og pleie- og omsorgssektoren å ha blitt noe redusert. Tjenestetilbudet innen primærhelsetjeneste og barnevern har vært relativt stabilt. I grunnskolen ble antall undervisningstimer redusert med vel 1 prosent fra 2002 til 2003 til tross for at antall elever økte med 1 prosent. I pleie og omsorg har det vært en viss økning i antall årsverk, men antall mottakere av hjemmetjenester og beboere i institusjon er likevel redusert. Færre plasser i institusjon synes å bli erstattet med pleie- og omsorgsboliger. Vridning fra institusjon mot pleie- og omsorgsboliger kan gi en økonomisk gevinst for kommunene og kan også gi bedre tilpasning mellom ressursbruk og behov. I årene framover kan imidlertid behovet for institusjonsplasser øke fordi veksten i antall eldre først og fremst vil komme blant de over 90 år.

Etter sykehusreformen er videregående opplæring fylkeskommunenes største oppgave. Antall elev- og lærlingeplasser økte med nærmere 9 000 fra 2002 til 2003. Dette bidro til å opprettholde andelen 16-18 åringer i videregående opplæring i et år hvor målgruppen økte relativt kraftig, og til å øke andelen voksne elever. I årene framover blir det en utfordring å øke antallet elev- og lærlingeplasser i takt med veksten i antall 16-18 åringer.

I kommunene har produktiviteten økt i barnehagene og i grunnskolen. Utviklingen i grunnskolen har sammenheng med økt leseplikt, som imidlertid er kompensert gjennom høyere lønn, og i barnehagene kan flere fulltidsplasser og økt gjennomsnittlig oppholdstid ha bidratt til at produksjonen har økt mer enn ressursinnsatsen. Den beregnede produktiviteten er redusert i pleie og omsorg, men kan også ha sammenheng med at brukerne i gjennomsnitt har blitt mer ressurskrevende. For de tre sektorene sett under ett var det en svak reduksjon i den

beregnete produktiviteten fra 2002 til 2003. En bedre produktivitsutvikling vil gjøre det lettere å håndtere den demografiske utviklingen og å gjennomføre nasjonale velferdsreformer.

Notatet er vedlagt.

2.2 Hovedindikasjoner på kvalitets- og effektivitetsutvikling i kommunal sektor basert på arbeidet i Effektiviseringsnettverkene

Over 300 kommuner og bydeler har i løpet av perioden 2002-2004 deltatt i Kommunenettverk for fornyelse og effektivisering; Effektiviseringsnettverkene. De fleste kommunene som har deltatt har hatt fokus på bedre kvalitet på tjenestene. I forbindelse med avslutning av Effektiviseringsnettverkene som prosjekt, utarbeides det en sluttrapport fra arbeidet som vil bli lagt frem i oktober. Deler av materialet som presenteres her er hentet fra en foreløpig utgave av evalueringsrapporten som er utformet av Fürst og Høverstad ANS (på oppdrag fra KS).

I eget vedlegg til konsultasjonsmaterialet presenteres hovedindikasjoner på kvalitets- og effektivitetsutvikling i kommunal sektor basert på arbeidet i Effektiviseringsnettverkene.

Sammensetningen av kommuner

En vurdering av sammensetningen av nettverkskommunene ift. kommuner som ikke har deltatt i effektiviseringsnettverk, viser at nettverkskommunene er representative for alle landets kommuner (KOSTRA-nøkkeltall).

Det er derfor rimelig å anta at *resultatene* fra nettverkskommunene kan overføres til kommunene for øvrig, dersom disse benytter seg av den samme metoden: læring gjennom kartlegging, sammenligning og erfaringsutveksling i nettverk.

Effekter av arbeidet

Sammenligningene, analysene og drøftingene mellom nettverkskommunene har bidratt til å øke bevisstheten rundt effektivitet i egen kommune og til utvikling av en lang rekke effektiviseringstiltak. De positive effektene av deltakelse i nettverkene kan først og fremst knyttes til:

- Økt kompetanse i forhold til styring/oppfølging av tjenesteyting i 85 pst. av kommunene
- Utvikling av styrings- og oppfølgingssystemene i 70 pst. av kommunene
- Økt brukerfokus i tjenesteytingen i 65 pst. av kommunene

Kommunene som har deltatt har satset på et bredt spekter av tiltak for å bedre kvaliteten. Tiltakene tar utgangspunkt i en bevisst analyse av kvalitetsmålingene og forbedringspotensialet som disse avdekket. De fleste kommunene vil gjenta *brukerundersøkelsene* som er gjennomført i sammenheng med effektiviseringsnettverkene, Innenfor pleie- og omsorgstjenestene gjelder dette hele 90 prosent av kommunene.

Brukerundersøkelsene som nettverkskommunene har gjennomført viser at brukere av kommunale tjenester i all hovedsak er rimelig godt fornøyd, men det er behov for bedring på enkelte områder. Undersøkelsene viser hvilke områder kommunene har størst forbedringspotensial på. Gjennom disse undersøkelsene er det også lokalisert hvilke kvalitetsdimensjoner som er viktigst for brukerne. Dette gir et godt grunnlag for å realisere det forbedringspotensial som ligger i den enkelte kommune, og kommunene har i all hovedsak satt mål på forbedringer på disse områdene.

Ressursinnsats, produktivitet etc.

Så langt har relativt få kommuner satt mål og utviklet tiltak i forhold til tilgjengelighet/dekning, tjenestestruktur og ressursinnsats/produktivitet. Dette er naturlig på bakgrunn av den korte tiden som har gått fra kartlegging ble avsluttet. I en videreutvikling av denne måten å jobbe på bør imidlertid mer fokus legges på disse områdene.

Samtidig viser de foreløpige resultatene indikasjoner på bedring i produktiviteten og i dekningsgrader/tilgjengelighet på tjenestene, basert på lokale prioriteringer. En viktig grunn til dette er den bedre styringskompetansen som deltakelsen i nettverksarbeidet har gitt.

Resultatene så langt viser også at de kommunene som *har* satt mål, og utviklet tiltak, i forhold til de ulike effektivitetsaspektene, har:

- Gjort det *på* bakgrunn av en bevisst analyse – altså et erkjent effektiviseringspotensial.
- Satt i gang tiltak som er relevante i forhold til det erkjente potensial.
- Fått god effekt av tiltakene (i den grad effektene kan dokumenteres på et så tidlig tidspunkt):
 - Innen grunnskolen har 26 kommuner allerede gjennomført tiltak for å redusere ressursbruken. Disse kommunene viser en vekst i utgiftene pr. elev fra 2001 til 2003 som ligger 4 pst. under veksten i kommunene for øvrig.
 - Innen pleie- og omsorg har 10 kommuner gjennomført tiltak for å redusere ressursinnsatsen. Disse kommunene har i perioden 2001 til 2003 en gjennomsnittlig økning i netto driftsutgifter til pleie- og omsorgstjenester som ligger 9 pst. under økningen i kommunene for øvrig.

Kontinuitet/videreføring av arbeidet

Kontinuitet i arbeidet med effektivisering i kommunene er viktig. I de kommunene som har deltatt i effektiviseringsnettverkene må arbeidet forankres og videreføres for å sikre at effektiviseringspotensialet som disse kommunene har kartlagt realiseres. Kommuner som ennå ikke har deltatt, bør få mulighet til å bruke arbeidsmetoden og tilnærmingen fra nettverksarbeidet. Det er derfor viktig at verktøy for benchmarking, tilgang til analysekompetanse og annen ”infrastruktur” som er etablert gjennom nettverksprosjektet videreføres.

Suksesskriterier

Ut i fra evalueringen av arbeidet i effektiviseringsnettverkene, gjennom nettverksrapporter, spørreundersøkelser etc. kan det lokaliseres viktige suksesskriterier. Skal en kommune lykkes i å oppnå resultater i sitt effektiviseringsarbeid står følgende kriterier sentralt:

- God analysekompetanse
- Styringsredskaper som fokuserer på effektivitet og effektivitetsutvikling
- Evne og vilje til å forbedre seg ved å lære av andres erfaringer
- Forpliktelse fra både politisk- og administrativ ledelse til kontinuerlig effektivisering
- Beslutningsdyktighet og gjennomføringsevne i forhold til å realisere kartlagt effektiviseringspotensial
- Mindre statlig detaljstyring for å øke handlingsrommet for å gjennomføre effektivisering

3. Bilaterale samarbeidsavtaler

Det er en målsetning å videreutvikle konsultasjonene mellom KS og staten ved bruk av bilaterale samarbeidsavtaler. Etter den nye organiseringen av konsultasjonsordningen er det først og fremst på det tredje konsultasjonsmøtet at bilaterale samarbeidsavtaler skal omtales. I det følgende gis en oversikt over status på de ulike samarbeidsavtalene.

3.1 Kvalitetsavtalen i pleie- og omsorgssektoren

(Avtale mellom Regjeringa og KS om utvikling av de kommunale pleie- og omsorgstjenestene, inngått 24.06.2003)

Siktemålet med avtalen er at staten og kommunesektoren, representert ved Kommunenes Sentralforbund, i fellesskap skal syte for å betre kvaliteten og etablere enklare ordningar i den kommunale pleie- og omsorgstenesta. Regjeringa og Kommunenes Sentralforbund er samde om at kommunane skal kunne gi innbyggjarane pleie- og omsorgstenester i nødvendig omfang og med forsvarleg og god kvalitet. For å møte framtidige utfordringar og behov må kommunane utvikle pleie- og omsorgstenestene vidare, slik at dei blir mest mogleg brukarretta, effektive og omstillingsdyktige. Lokalt basert kvalitetsarbeid er vesentleg for ei vidare utvikling av tenestene. Individbaserte tenester er eit hovudmål. Dette føreset aktiv medverknad frå brukarane og dei tilsette si side, og sterkare fokus på valfridom og opplevd kvalitet.

- **leggje til rette for betre saksbehandling, organisering og leing og samarbeide om ei satsing på leiings- og kvalitetsutvikling for leiarar i pleie- og omsorgstenestene i perioden 2002-2005**

Saksbehandling

Sosial- og Helsedirektoratet har under utvikling en kurspakke som skal tilbys alle kommuner i løpet av 2004.

Gjennom Effektiviseringsnettverkene har kommunene kunnet sammenlikne seg på utvalgte kvalitetsindikatorer. To av indikatorene omhandler kvaliteten på saksbehandlingen:

1. måling av saksbehandlingstid og
2. tid fra en sak er ferdig behandlet til brukeren faktisk får tjenesten

Ved å ta i bruk disse indikatorene får kommunene et godt grunnlag for å drøfte årsaker til ulikheter og kvalitetsforskjeller mellom kommunene når det gjelder effektivitet og kvalitet på saksbehandlingen innenfor pleie- og omsorgstjenesten. Registrering av saksbehandlingstid har avdekket betydelige forskjeller mellom kommunene og bidratt til å rette fokus på dette området av tjenesten.

Ledelses- og kvalitetsutvikling i helse- og sosialsektoren – Flink med folk

Kommunenes Sentralforbund samarbeider med Sosial- og helsedirektoratet om et opplæringsprogram for ledere i pleie- og omsorgstenestene i perioden 2002–2005. I løpet av høsten 2004 vil det i alt være tiltak eller prosjekter i satsingen Flink med folk i 205 kommuner. Vel halvparten av kommunene arbeider sammen med andre kommuner i nettverk, mange kommuner har flere enn et tiltak prosjekt i gang samtidig. I disse 205 kommunene er det i alt 260 tiltak. 80% av disse tiltakene dreier seg om tiltak i Pleie- og omsorgstjenestene.

I alt er det i gang/planlagt tiltak i 47 % av kommunene, mens målet er vel 50% i løpet av hele 4-årsperioden (220 kommuner).

Det er i gang tiltak i alle fylker, men satsinga er kommet noe kortere i de tre nordligste fylkene enn ellers i landet. Det er en god fordeling på store og små kommuner, men de aller minste kommunene – de med under 3000 innbyggere – er noe underrepresentert. Mens vi totalt sett har 47% av kommunene med, har 36% av kommunene med under 3000 innbyggere Flink med folk- tiltak. For de største kommunene målt i innbyggertall – de med over 50 000 innbyggere – har 3 av 4 Flink med folk – tiltak. Alle de 4 største byene har hatt eller er i gang med tiltak. I kommunegruppen 10 000 – 20 000 innbyggere har 79% Flink med folk- tiltak. Det samarbeides med Effektiviseringsnettverkene i arbeidet med Flink med folk.

- **leggje til rette for at arbeidet i fornying- og effektiviseringsnettverka blir vidareført og vidareutvikla**

Staten og KS samfinansierer driften av Effektiviseringsnettverkene. Staten bidrar i 2004 med 8,3 mill kroner, mens KS deltar med 4,1 mill kroner. KS arbeider for tiden aktivt for at organisasjonen også etter prosjektperiodens utløp skal tilby medlemmene tjenestene og arbeidsmetoden som er utviklet gjennom Effektiviseringsnettverkene.

Til sammen har godt over 300 kommuner deltatt i nettverkene siden starten i 2001, og for 2004 vil trolig over 280 kommuner være med i ulike nettverksaktiviteter. Alle kommunene deltar innenfor pleie- og omsorg. Hovedtyngden av kommunene velger i tillegg skole som tjenesteområde to.

Gjennom regionale dialogkonferanser høsten 2004 forsøker vi å etablere en diskusjon med kommunene om videreutvikling av våre verktøy og metoder, samtidig som vi også prøver å nå de kommunene som til nå ikke har vært med i arbeidet.

Arbeidet i nettverkene har etter KS vurdering avdekket behov for videreutvikling av verktøyene.

- Gjennom arbeidet med brukerdiallog i sosialtjenesten ble det skaffet erfaringer som det er ønskelig å ta i bruk for å bedre dialogen med andre brukergrupper, spesielt utvikling av verktøy for brukerdiallog med psykisk utviklingshemmede. Det er etter KS vurdering også et behov for å utvikle verktøy som synliggjør kostnader kommunene har til denne brukergruppen.
 - Kvalitetsmålingsverktøyet www.bedrekommune.no har i dag standardiserte brukerundersøkelser. For mange kommuner er det i tillegg ønskelig å kunne legge til egne spørsmål for å fokusere på spesielle områder innefor tjenesten. KS mener at de på sikt må kunne tilfredsstille disse behovene hos kommunene.
 - Arbeidet i nettverkene har avdekket et behov for å se sammenhengen mellom den brukeropplevde kvaliteten og medarbeidernes tilfredshet med egen arbeidsplass. KS er derfor i ferd med å etablere et web-basert vertøy for å måle medarbeidertilfredshet. Kommunene har vist stor interesse for dette vertøyet, som vil foreligge høsten 2004.
- **arbeide for å kome fram til gode kvalitetsindikatorar og system for å måle kvalitet i pleie- og omsorgstenestene. Dette inneber å utvikle kvalitetsindikatorar, gjennomføre brukarundersøkingar og ta i bruk andre reiskapar for**

kvalitetsutvikling. Reiskapane skal kunne nyttast av alle kommunar. Det er eit mål at alle kommunar har etablert eit kvalitetssystem for pleie- og omsorgstenestene innan utgangen av 2004, og at dei resultata kommunane oppnår, blir offentleggjorde og sett inn i eit system for systematisk samanlikning, til dømes via ein nasjonal IKT-portal.

Partene er enige om at kommunale kvalitetssystemer skal bygge på gjeldende regelverk, herunder kvalitetsforskriften og internkontrollforskriften, med mulighet for lokal tilpasning så langt regelverket tillater. Nasjonale kvalitetsindikatorer skal sikre muligheten for systematisk sammenligning av kommunenes kvalitetssystemer og er en del av det større arbeidet med kvalitetsutviklingen. Partene er enige om grunnlaget for utvikling av kvalitetsindikatorer og at det første settet med indikatorer skal hentes fra Effektiviseringsnettverkene, IPLOS og KOSTRA. Det er enighet om at det første settet med nasjonale kvalitetsindikatorer skal foreligge ved årsskiftet 04/05.

Gjennom www.bedrekommune.no gir KS nå tilbud til alle landets kommuner om å foreta kvalitetsmålinger innenfor tjenestoområdene pleie- og omsorg, skole, barnevern, sosialtjeneste, barnehage og byggesak. Vi har også sendt brev til samtlige av landets kommuner med informasjon om portalen. Gjennom dialogkonferansene høsten 2004 vil vi søke å påvirke kommunen til å ta dette verktøyet i bruk som en del av kvalitetssystemet i kommunen.

KS og staten er enige om at en nasjonal webportal skal bygge på KOSTRA- portalen som gir muligheter til å vurdere kommunesektoren som helhet. KS har etablert www.bedrekommune.no som er knyttet til effektiviseringsnettverkene og fungerer som rapporterings- og registreringsportal inntil den nye nasjonale portalen er ferdig.

Sosial- og helsedirektoratet vil i løpet av kort tid sende ut veileder til kvalitetsforskriften og veileder til internkontrollforskriften til alle landets kommuner.

- **gjere sitt for at det skal bli etablert system i kommunane som gir brukarane informasjon om tenestene**

Gjennom å etablere www.bedrekommune.no har KS utviklet et verktøy som synliggjør om brukerne opplever at de mottar god informasjon om tjenesten. Et av hovedfunnene i våre brukerundersøkelser har vært at mottakerne evt. tjenesten er mindre fornøyd med informasjonen de får. Mange kommuner fokuserer på dette i forbedringsarbeidet. Ulike tiltak er satt i gang i kommunene for å bedre kommunikasjonen med brukerne. Blant annet gjennom cerklæringer, publisering av resultater av kvalitetsmålinger, utarbeidelse av informasjonsmateriell osv.

Kommunenes Sentralforbund vil

- **stimulere til at kommunane etablerer kvalitetssystem for pleie- og omsorgstenestene som sikrar god internkontroll**

Alle kommuner som er med i Flink med folk og Effektiviseringsnettverkene vil ha fokus på kvalitet på tjenestene. Gjennom Flink med folk velger kommunene selv hvilket forbedringsområde de skal arbeide med og hvilken måte de ønsker å arbeide på for å forbedre

tjenestene. Dette lokale engasjementet vil føre til – om ikke kommunen allerede har et aktivt kvalitetssystem – et ønske om et slikt system. Et system som er kommet fram på denne måten, vil etter KS sitt syn sikre et system som virker etter sin hensikt.

I løpet av 2004 vil ca 350 kommuner være med i Effektiviseringsnettverkene og/eller Flink med folk. For å nå resten av kommunene, vil KS i løpet av høsten arrangere lokale dialogkonferanser. En av hensiktene med disse konferansene er å bidra til at kommunene tar i bruk de metoder og instrumenter for tilbakemelding fra brukerne og ansatte som er utviklet.

- **gi kommunane høve til å delta i nettverksgrupper for fornying og effektivisering av tenestene**

108 nye kommuner deltar i 2004. KS vil gjennomføre nettverkstiltak i over 280 kommuner i løpet av året. Det har vært over 300 kommuner har vært med i prosjektet i løpet av perioden 2002 – 2004.

- **hjelp kommunane med å etablere gode opplæringstilbod, styrkje arbeidet med fagetikk, holdningar og yrkesutøving, og formidle verkty og gode organisasjonsformer som kan styrkje kommunane sin kompetanse som arbeidsgivarar**

Kommunene vil gjennom utviklingsarbeidet i Flink med folk ha fokus på ledelse, dialog med brukerne, myndiggjorte medarbeidere og tverrfaglig og helhetlig tenking.

Flink med folk har i samarbeid med Effektiviseringsnettverkene utviklet flg. verktøy/metoder:

Intervjuguide for brukere av sosialkontortjenester
Prosessledning for utvikling av serviceerklæringer
Kartlegging av tidsbruk i hjemmetjenestene

I tillegg er det i Flink med folks regi utviklet:

Medarbeiderskap som er et verktøy for å myndiggjøre medarbeidere. Medarbeiderskap er utviklet etter en svensk modell og pt er det stor etterspørsel etter denne modellen i kommunene.

Ledelse og ressursstyring i tverrfaglig samarbeid, ansvarsgrupper og individuelle planer – som er en modul utviklet i samarbeid med Høgskolen i Nord-Trøndelag og som kan gjøres tilgjengelig for hele landet

Nærværende lederskap som er et rammeprogram for 1.linje ledere

Opplæring i løsningsfokusert tilnærming (LØFT) for ledere i helse- og sosialtjenesten

KS har gitt OU-midler (opplærings- og utviklingsmidler) – i alt ca 12 mill. til ca 150 kommuner hittil i 2004. I tillegg er det gitt tilsagn til vel 100 kommuner med i alt 12 mill. for resten av 2004. Midlene som betales inn av arbeidsgiver og arbeidstaker i kommunen etter sentral særavtale, gis tilbake til kommunene for den del som KS forvalter, for å styrke kommunene som arbeidsgivere. Pleie- og omsorgssektoren vil her være inne med sine ledere. Noen av prosjektene gjelder kun pleie- og omsorgssektoren, ofte i kombinasjon med Flink med folk-prosjekter.

Sosialdepartementet har tatt initiativ til en kunnskapsstatus om holdninger, etikk og yrkesutøvelse blant personell i pleie- og omsorgssektoren. Denne vil foreligge første halvår av 2005.

Uønsket deltid

KS har saman med arbeidstakarorganisasjonane i årets tariffoppgjer teke inn eit vedlegg i tariffavtala vedrørende lokale retningslinjer for redusert bruk av uønsket deltid. Partane er også saman med Sosial- og helsedirektoratet i gang med eit Utviklings- og dokumentasjonsprosjekt for å prøve ut ulike virkemiddel for redusert bruk av uønsket deltid i kommunane. Dette prosjektet skal være avslutta i mars 2005.

- **oppmode kommunane om å utnytte dei høva fastlegeavtalane gir når det gjeld å påleggje legane offentlig legearbeid, slik at legetenesta i pleie- og omsorgstenestene blir styrkt**

Kommunene er informert om legeavtalene og rettighetene som ligger i dem. Å bruke legene i større omfang er et kostnadsspørsmål. I KS sin informasjon gjøres det likevel oppmerksom på de rettigheter som kommunene har. Denne informasjonen skjer gjennom tradisjonelle rundskriv, hjemmesidene på internett og på dagskonferanser som både kommunene og KS kan ta initiativet til.

Sosial- og Helsedirektoratet skal i løpet av 2004 gjennomføre en kartleggingsundersøkelse av legetjenester innenfor pleie- og omsorgssektoren. KS vil i denne sammenheng fremme problemstillinger i forhold til offentlig allmenntilleggs legearbeid i kommunene som arbeidet for gode legetjenester kan bygge på.

Regjeringa vil

- **utforme reglane for tenestene slik at dei både sikrar rettstryggleiken til brukarane og gir kommunane auka rom for å finne effektive lokale løysingar som tilfredsstillir lokale behov**

Regjeringen arbeider løpende med modernisering av offentlig sektor. På Sosialdepartementets område er hovedinnsatsen rettet mot Samordning av Aetats, trygdeetatens og sosialtjenestens virksomhet, et enklere regelverk for den kommunale helse- og sosialtjenesten og enklere brukerbetalingsregler. I tillegg har Regjeringen gjennom arbeidet med rusreformen klargjort ansvarsforholdene mellom forvaltningsnivåene når det gjelder tjenester til rusmisbrukere og satt ned et utvalg (Wisløff-utvalget) som skal utrede hvordan det kan legges til rette for bedre samhandling mellom primær- og spesialisthelsetjenesten.

- **at kommunane ikkje skal påleggjast unødig detaljert regelverk og bindande nasjonale normer**

I tillegg til arbeidet med modernisering av offentlig sektor har Regjeringen fått gjennomslag i Stortinget for sitt syn om at bindende nasjonale normer for bemanning i pleie- og omsorgstjenestene ikke er et egnet virkemiddel for å bedre kvaliteten i tjenestene.

- **leggje til rette for eit enklare og meir harmonisert regelverk for kommunale helse-, sosial-, pleie- og omsorgstenester, mellom anna ved oppfølging av innstillinga frå det nedsette lovutvalet (Bernt-utvalet), som skal vere klar i 2004**

Utvalget har varslet at innstillingen vil bli avlevert høsten 2004.

- **leggje til rette for enklare finansierings- og burkarbetalingsordningar i pleie- og omsorgstenestene**

Regjeringen la i mars frem et høringsnotat med forslag til ulike modeller for enklere og bedre harmoniserte finansierings- og brukerbetalingsordninger. Departementet har mottatt rundt 130 høringsuttalelser i saken. Departementet arbeider videre med oppfølging av forslagene på bakgrunn av høringsuttalelsene.

3.2 Barne- og familiedepartementet

Avtale mellom BFD og KS om oppfølging av barnehageforliket

KS har tatt initiativ til å få utarbeidet en avtale mellom BFD og KS om oppfølging av Stortingets barnehageforlik av juni 2003. Arbeidet er forankret i en arbeidsgruppe opprettet på administrativt nivå i forbindelse med gjennomføringen av reformen. Arbeidsgruppen har regelmessige møter og en god prosess i forbindelse med utformingen av avtalen. Det tas sikte på at et utkast til avtale legges fram på 4. konsultasjonsmøte.

3.3 Utdannings- og forskningsdepartementet

Rapportering i forhold til "Samarbeidavtale mellom KS og Læringscenteret"

Innledning

Formålet med samarbeidsavtalen mellom KS og Læringscenteret er å konkretisere ansvarsforhold og sikre felles forpliktelse i forhold til samarbeid om kvalitetsutvikling i skolen. Ansvar for oppfølging av avtalen fra statens side er overført til Utdanningsdirektoratet fra den 15.juni, den dagen Læringscenteret opphørte formelt sett og Utdanningsdirektoratet ble opprettet. Nedenfor vil det bli gitt en redegjørelse for status for arbeidet i henhold til punktene i avtalen

1. Utvikling av et felles spørreskjema både for elever, lærere og foreldre og samarbeid når det gjelder valg av indikatorer for objektiv/målt kvalitet.

Arbeidet fungerer godt og samarbeidet er fortløpende og tar hensyn til alle parter behov. KS er med i arbeidsgruppen, sammen med Utdanningsforbundet og FUG. Samarbeid rundt valg av indikatorer har så langt ikke gitt resultater. Dette skyldes at nasjonale prøver er gjennomført for første gang i år, og at det ikke er avklart i hvilken form og på hvilket nivå resultatene fra nasjonale prøver skal publiseres.

2. Et felles ansvar for partene for videreutviklingen av verktøyene og stå samlet bak innhold og gjennomføring. Dette synliggjøres gjennom bruk av begge logoer på nettsidene og øvrig informasjon om tjenesten og verktøyet.

Når det gjelder videreutvikling av verktøy, er det viktig for kommunene, fylkeskommunene og KS å få ut mer brukervennelige resultater fra kartleggingene. Her har KS gitt innspill og eksempler på hvordan dette kan løses.

3. At KS/kommunene får aggregerte rapporter på aktuelle kvalitetsområder slik at det skal være mulig å sammenligne brukernes vurderinger på tvers av kommunenes tjenestoområder.

Kommunene ønsker tilgang til sine rådata for å kunne utføre egne analyser. Dette samarbeides det om.. Det har vært presisert fra Utdanningsdirektoratet å sikre at kommunene overholder hensynet til personvern. Det er derfor under utarbeidelse en kontrakt som kommunene må signere og returnere for å få utlevert dataene. Denne kontrakten samarbeider partene nå om å ferdigstille.

4. Gjennom Effektiviseringsnettverkene vil KS samarbeide med Læringscenteret nå Utdanningsdirektoratet, om å videreutvikle bruksverdien av kartleggingene i lokalt skolearbeid.

KS og Utdanningsdirektoratet har laget en skisse til et utviklingsprosjekt med mål om:

- ✓ Å gjøre skoleporten.no til et nyttig redskap for å skape innsikt i og engasjement rundt forbedringsarbeidet i skolen.
- ✓ Å gi kommunene/fylkeskommunene modeller/eksempler på hvilke indikatorer som er sentrale i arbeidet med kvalitetsutvikling i skolen, samt hvordan indikatorene kan sammenstilles.

Prosjektet, hvis det gjennomføres, skal ha oppstart 1. januar 2005 og avsluttes desember 2005.

5. Mulighet for å etablere flere nettverk som arbeider med kvalitetsutvikling i skolen.

Foreløpig har vi ikke samarbeidet mye om dette, men det er flere kommuner som starter opp med skole i Effektiviseringsnettverk i år, minst 200 kommuner deltar på skole.

6. Det framtidige statlige tilsyn bør baseres på dialog og partnerskap.

Samarbeidsformen er under utvikling. Det er for tidlig å rapportere på resultater både i forholdet Utdanningsdirektoratet og kommunene, og i forholdet mellom Utdanningsdirektoratet og KS.

Merknad fra KS:

KS opplever at arbeidet med felles spørreundersøkelser er meget positivt. Samarbeidet rundt felles indikatorer oppleves noe mer problematisk. Vi er også usikre på om vi vil få presentert resultater på en slik måte at de er enkle å bruke. Det er helt vesentlig for kvaliteten på data og for bruk av data i eget forbedringsarbeid, at kommunene/skolene ser nytten av de data som avgis.

(KS-merknad slutt)

3.4 Kommunal- og regionaldepartementet

Bosetting flyktninger

Det vises til vedlegg c) om avtale mellom Regjeringen og Kommunenes Sentralforbund om bosetting av flyktninger i kommunene.

KS-merknad:

Den nye bosettingsordningen ble iverksatt fra 2001 innebærer et tettere samarbeid mellom staten og KS enn tidligere. Samarbeidet har bidratt til at kommunene har sagt ja til å bosette langt flere enn tidligere år. Økningen har vært størst i sentrale strøk, der det har vært størst problemer med å få til bosetting. Det totale antallet bosatte fra mottak og overføringsflyktninger har vært ca 5000 – 5500 årlig siste 3 år. Dette antallet er allikevel lavere enn behovet.

I revidert nasjonalbudsjett foreslås det at den nye bosettingsmodellen, basert på avtalen mellom KS og staten skal videreføres. KS foreslår derfor å formalisere en avtale mellom KS og KRD om arbeidet for å skaffe tilstrekkelige bosettingsplasser.

KS viser til innspilt forslag til avtale vedr. bosetting av flyktninger, og kommunalministerens forslag på forrige konsultasjonsmøte om å følge opp dette etter Stortingets behandling av evalueringen av bosettingsmodellen. Det er dermed naturlig å følge opp dette på 3. konsultasjonsmøte.

(KS-merknad slutt)

3.5 Landbruksdepartementet

Som en oppfølging av kommunesatsingen og Regjeringens satsing på Landbruk Pluss har LD og KS inngått et samarbeid om videreutvikling av denne satsingen og oppfølging av kommunene. Det er et mål at oppgaveoverføringa til kommunene skal resultere i et større engasjement og mer politisk aktivitet på landbruksområdet i kommunene. Kommunene har nå fått juridiske og økonomiske virkemidler som kan og bør utnyttes. Dette er en lokaldemokratireform. Vi ønsker med dette samarbeidet å dra veksler på hverandres organisasjoner og at vi sammen kan få til et engasjement i kommunepolitikken rundt landbruket og den betydningen den har for bosetning, næringsutvikling m.m.

4. Kommunesektorens oppgaver og tjenesteproduksjon

4.1 Utdannings- og forskningsdepartementet

For omtale av samarbeidsavtalen om kvalitet i skolen vises det til materialets punkt 3.3.

Nasjonalt system for kvalitetsvurdering - ansvaret for vurdering og resultatoppfølging i grunnskolen og den videregående opplæringen

Det nasjonale systemet for kvalitetsvurdering skal medvirke til kvalitetsutvikling i opplæringen og legge til rette for at en på alle nivåer i opplæringssystemet skal kunne ta beslutninger som er basert på kunnskap om situasjonen.

I tråd med departementets forslag i Ot.prp. nr. 55 (2003-2004) er det lagt til et nytt ledd i opplæringslova § 13-10 og friskolelova § 5-2 som presiserer at skoleeier og styret for frittstående skoler skal ha et forsvarlig system for vurdering av om kravene i lovverket og forskriftene blir oppfylt, og at styret for frittstående skoler dessuten skal ha et forsvarlig system for vurdering av om forutsetningene for godkjenningen blir fulgt opp. Det er også presisert at skoleeier og styret for frittstående skoler skal ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene av egne vurderinger og nasjonale kvalitetsvurderinger. Skoleeieren/styret skal stå fritt til å utforme sitt eget system tilpasset lokale forhold.

Formålet med systemet er mer aktiv og bedre oppfølging fra skoleeieren/styret, å medvirke til at en får et mer helhetlig system, samt å styrke den muligheten tilsynsmyndigheten har til å føre tilsyn i samsvar med opplæringslova § 14-1 andre ledd og friskoleloven § 7-2 første ledd, for eksempel ved at skoleeieren/styret dokumenterer hvordan de forstår kravene, hva som faktisk blir gjort for å oppfylle dem, og hvordan resultatene blir fulgt opp.

Lovendringen innebærer en presisering og tydeliggjøring av det ansvaret skoleeierne og styrene har i dag etter opplæringslova og friskoleloven. Det vil derfor ikke medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for skoleeierne/ styrene. Systemet for å følge opp den enkelte virksomheten blir finansiert innenfor gjeldende rammer og med de administrative ressursene en har i dag.

Loven er per dags dato ikke sanksjonert, men det vil bli foreslått at endringene trer i kraft så snart som mulig.

Oppfølging av St.meld. nr. 30 (2003-2004) Kultur for læring og Innst. S. nr. 268 (2003-2004)

Stortinget har i hovedsak sluttet seg til de endringene og tiltakene som ble foreslått i St.meld. nr. 30 (2003-04), jf. Innst. S. nr. 268 (2003-04). Departementet har startet oppfølgingsarbeidet som i stor grad vil skje i samarbeid med Utdanningsdirektoratet.

Fagsammensetningen på de ulike trinnene i grunnopplæringen skal gjennomgås og blir etter planen sendt på høring tidlig høsten 2004. Det skal på grunnlag av bl.a dette utvikles nye læreplaner for alle fag i hele grunnopplæringen. Læreplanene for de største fagene, det vil i

praksis si de som er gjennomgående for grunnskolen og videregående opplæring, utarbeides først. Dette arbeidet starter også opp høsten 2004. Deretter følger de andre fagene suksessivt. Hele læreplanutviklingen vil i størst mulig grad skje som en åpen prosess der de sentrale aktører og bidragsytere kan få slippe til med sine synspunkter. Det er ennå ikke tatt stilling til på hvilket tidspunkt selve reformen i alle dens fasetter skal tre i kraft. Departementet vil i hele prosessen ha kontakt med forlagene slik at læremiddelutviklingen ikke blir forsinket.

Departementet tar sikte på å fremme en Ot.prp. våren 2005 med de tekniske lovendringene som er nødvendig for å følge opp stortingsmeldingen.

Nasjonal strategi for kompetanseutvikling

Departementet vil i samarbeid med bl.a. KS utarbeide en nasjonal strategi for kompetanseutvikling. I den forbindelse deltok KS i et møte i departementet den 29. juni. Strategien skal angi nasjonale behov og prioriteringer for en langsiktig satsing på kompetanseutvikling på de områdene som er angitt i St.meld. nr. 30. Videre skal den beskrive roller, forventninger og ansvar for alle aktørene i dette arbeidet.

Merkostnader ved timetallsutvidelsen i grunnskolen

I forbindelse med timetallsutvidelsen høsten 2004 er det lagt inn om lag 10 pst mer i kompensasjon til kommunene enn det utvidelsen koster i form av økte utgifter til lærerlønn. Dette skal dekke evt. andre økte driftsutgifter som følge av timetallsutvidelsen, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2003-04).

I St.meld. nr. 30 (2003-04) er det i beregningen av de økonomiske konsekvensene av å øke timetallet med fire uketimer fra høsten 2005 lagt til grunn en forutsetning om at det ikke er rimelig å regne med at andre driftsutgifter, for eksempel administrasjon, øker proporsjonalt med økte utgifter til lærerlønn. Av den grunn er det ikke beregnet ekstra påslag til andre driftsutgifter enn lærerlønn. Det gjøres for øvrig oppmerksom på at beregningen av utgifter til lærerlønn omfatter utgifter til lærerlønn både knyttet til den konkrete timetallsutvidelsen og knyttet til en tilsvarende prosentvis økning i timer til spesialundervisning, tilleggstimer til elever som får opplæring i eller på samisk eller finsk og til ekstra opplæring for språklige minoriteter. Dette gjelder både beregningene knyttet til timetallsutvidelse høsten 2004 og høsten 2005.

Departementet har lagt til grunn samme praksis for beregning av kommunale merutgifter som ved tidligere timetallsutvidelser.

Merknad fra KS:

Etter KS' oppfatning bør det kompenseres fullt ut for alle kostnadskomponenter som påvirkes av timetallsutvidelsen. KS viser til at det i B.innst. nr. 12 (2003-2004) fra Kirke- utdannings- og forskningskomiteen het følgende:

”Flertallet viser videre til at kompensasjonen i tillegg til lærerlønn, også skal dekke eventuelle andre økte utgifter, som vil kunne påløpe for skolene i forbindelse med økt timetall”. Denne omtalen gjaldt timetallsutvidelsen fra høsten 2004. KS ber om at samme prinsipp legges til grunn for timetallsutvidelsen fra høsten 2005.

I tillegg til UFD beregnede utgifter øker også følgende kostnadskomponenter:

- Assistenter som bistår lærer i undervisningen
- Vikarkostnader ved sykdom
- Undervisningsmateriell
- Administrasjon
- Fellesutgifter

KS har beregnet at kommunenes merutgifter knyttet til disse komponentene tilsvarer et tillegg til beregnede utgifter lærerlønn på i overkant av 20%.

KS har i sin uttalelse til St. melding 30 Kultur for læring sagt seg tilfreds med signalene i meldinga om mer grunnkompetanse i lærerutdanningen og statlig finansiering av kompetansebehov som følger av reformen.

KS pekte i denne uttalelsen også på at det må være skoleeier og rektor som styrer kompetanseutviklingen lokalt, ut fra de behov som finnes på den enkelte skole. Vi viser i denne sammenheng til komiteen som uttrykker:

”Komiteen viser til behovet for å utvikle skoler som lærende organisasjoner. Komiteen vil understreke at det kun kan gjøres ved at skoleeiere og skolene selv tar ansvar. Komiteen mener derfor at det er skoleeier som skal utforme lokale planer for kompetanseutviklingsplanene i kommunene og fylkeskommunene. Slike lokale planer legges til grunn for utforming av nasjonale tiltak. Komiteen mener derfor at det er skoleeier som skal prioritere og vedta kompetanseutviklingstiltakene.”

Med en så stor satsing på kompetanseutvikling som departementet legger opp til, er det etter KS sin mening ekstra viktig at en sikrer seg så langt som det er mulig at tiltakene får den ønskede effekt. Både den kunnskap som senere evalueringer (bl.a. evaluering av reform 97) har gitt og følgeforskning av tiltak som settes i gang, bør tas i bruk. På den måten kan vi også få en ”lærende reform”.

Skolen er høyt prioritert av kommuner og fylkeskommuner. Med dagens kommuneøkonomi er forutsetningen for at de tiltak som foreslås skal realiseres og lykkes, at tiltakene er fullfinansiert fra statens side. KS vil understreke betydningen av å kanalisere alle ressurser knyttet kompetansehevingen til skoleeierne. På denne måten vil skoleeier kunne være i stand til å virkeliggjøre Stortingskomiteens ønske om at de skal ta ansvar for denne delen av reformen og utforme lokale planer. KS ønsker et tett samarbeid med departementet både ved beregninger av kostnadene til kompetanseutvikling og andre kostnadskrevende deler av reformen som for eksempel nye lærebøker og øvrige læremidler.

Samtidig er det viktig for kommunene at Stortingsmeldingens prinsipper for ansvarsdeling og styring av utviklings- og læringsarbeidet i skolen og lærebedrifter sikres når arbeidet med de konkrete løsningene tar til. Her ønsker KS å være i løpende dialog med departementet.

Det vises også til samarbeidsavtalen som ble inngått mellom KS og Læringscenteret i januar for å sikre felles forpliktelser i forhold til kvalitetsutvikling i skolen. Det pekes i avtalen på at lokalt basert kvalitetsarbeid er vesentlig for en videre utvikling. KS forutsetter at avtalen fornyes og bygges ut.

(KS-merknad slutt)

Nasjonale prøver

Våren 2004 ble det avholdt seks nasjonale prøver, fire på 10. trinn (lesing, matematikk og engelsk skrivning og lesing) og to på 4. trinn (lesing og matematikk). Ca. 55 000 elever deltok på hver prøve. Det var 1217 skoler med elever på 10. trinn og 2677 skoler på 4. trinn som fikk tilsendt prøver, lærerveiledninger og informasjon om gjennomføringen. De aller fleste skolene gjennomførte prøvene på den oppsatte datoen. Noen hadde søkt om utsettelse pga. planlagte skoleturer og lignende, og elever som var fraværende på prøvedagen, fikk ta prøven i ettertid. I tillegg til lærers vurdering av egne elever er ca 10% av besvarelsene vurdert eksternt av ekspertvurderere. Prøven i engelsk lesing var elektronisk basert. Det har vært oppnevnt 280 ekspertvurderere som har fått skolering av fagmiljøene og som selv videre har holdt kurs for ca 16 000 lærere. Alt dette har foregått i løpet av fire måneder.

Reaksjonene på de nasjonale prøvene har vært både positive og negative. I samarbeid med Utdanningsforbundet er det gjennomført en spørreundersøkelse blant lærere og rektorer om erfaringer med de nasjonale prøvene, for å få et bredt og representativt bilde av erfaringene. Erfaringene vil kunne legge grunnlag for forbedringer. Resultatene fra denne undersøkelsen vil bli offentliggjort i høst.

Resultatene fra de nasjonale prøvene vil ikke bli offentliggjort når Skoleporten åpnes. Statsråden legger stor vekt på at kvaliteten på den informasjonen som offentliggjøres, skal være god. Det vil i tiden fremover bli gjennomført en omfattende kvalitetssikring av dataene og en grundig analyse av resultatene fra de nasjonale prøvene. Det vil bli gjennomført analyser for å undersøke prøvenes validitet og reliabilitet. På dette grunnlag vil statsråden så vurdere om, hvordan og på hvilket nivå informasjonen fra de nasjonale prøvene som er gjennomført i år skal offentliggjøres. Offentliggjøringen vil uansett skje i tråd med reglene for personvern.

Skoleporten.no

Skoleporten.no åpnes den 23. august. Portalen legger til rette for en vurdering av tilstanden i grunnopplæringen ved å kartlegge læringsutbytte, læringsmiljø, gjennomstrømming, ressurser og rammefaktorer. Denne kunnskapen skal bidra til å vurdere forbedringstiltak i skolesektoren. Nettstedet inneholder videre hjelp og veiledning til aktuelle tiltak gjennom å ha relevante rapporter, artikler og undersøkelser lett tilgjengelig. På den måten blir det et samspill mellom kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling.

Endringer i retten til særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter - opplæringsloven § 2-8 og friskoleloven § 3-5.

I Ot.prp.nr. 55 (2003-2004) ble det foreslått å endre opplæringsloven § 2-8 og friskoleloven § 3-5. Innst.O.nr. 92 (2003-2004) *Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i opplæringsloven og friskoleloven* ble behandlet i Odelstinget 10. juni 2004 og i Lagtinget 15. juni 2004.

Lovendringen innebærer at tyngdepunktet i språkopplæringen vil ligge i en forsterket norskopplæring. Lovendringen består konkret i at minoritetselever i grunnskolen har rett til særskilt opplæring i norsk til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen i skolen. Om nødvendig har slike elever også rett til morsmålsopplæring,

tospråklig fagopplæring eller begge deler. Dette vil gjelde nyankomne og andre minoritets elever med så dårlige ferdigheter i norsk at de ikke kan følge undervisning når denne gis på norsk. Dersom morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring ikke kan gis av egnet undervisningspersonale, skal kommunen så langt mulig legge til rette for annen opplæring som er tilpasset elevenes forutsetninger.

Tilsvarende endringer er gjort i friskoleloven § 3-5. Loven er per dags dato ikke sanksjonert, men det vil bli foreslått at endringene trer i kraft så snart som mulig.

Kommunene får i dag et øremerket tilskudd til morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Størrelsen på tilskuddet er avhengig av omfanget av opplæringen og antall språk det blir gitt opplæring i/på. Det øremerkede tilskuddet dekker om lag halvparten av de kostnadene kommunene har til denne opplæringen. Bevilgningen på kap. 221 post 65 Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter må ses i sammenheng med kommuneopplegget som helhet.

Merknad fra KS:

Tilskuddsordningen til særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter skal dekke 90 % av kommunenes utgifter. Dette tilskuddet har ikke vært justert opp etter kommunenes utgiftsøkning på mange år. Dette har medført at kommunene i dag kan vise til at de ikke får dekket mer enn 50%. Dette tilskuddet må justeres opp til å dekke 90 %, slik tilskuddsordningen i utgangspunktet forutsetter.

(KS-merknad slutt)

4.2 Barne- og familiedepartementet

For omtale av avtalen mellom BFD og KS om oppfølging av barnehageforliket, vises det materialets punkt 3.2.

Krisetiltak

Stortinget har vedtatt at Regjeringen skal etablere en helhetlig finansieringsplan for krisesentre slik at det statlig tilskudd er 80 pst. og 20 pst. dekkes av kommunene fra og med 2005. Det statlige tilskuddet øremerkes.

Aktivitets- og redegjørelsesplikt etter revidert likestillingslov

Revidert likestillingslov ble vedtatt av Stortinget i 2002. Paragraf 1a fastslår at det skal arbeides aktivt, målrettet og planmessig for likestilling på alle samfunnsområder. Den tidligere aktivitetsplikten som påla offentlige myndigheter å fremme likestilling mellom kjønnene på alle samfunnsområder, er dermed skjerpet.

Aktivitetsplikten er også utvidet til å omfatte arbeidsgivere, både i privat og offentlig sektor. Loven pålegger arbeidsgivere å redegjøre for den faktiske tilstanden med hensyn til likestilling internt i virksomheten (personalpolitisk) i årsberetningen. Offentlige myndigheter og offentlige virksomheter som ikke er pliktige til å utarbeide årsberetning, skal gi tilsvarende redegjørelse i årsbudsjettet. Det skal også redegjøres for den faktiske tilstanden og dessuten for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven. Bestemmelsene om redegjørelsesplikten trådte i kraft 1. januar 2003. Endringen om styrket aktivitetsplikt trådte i kraft 1. juli 2002. Likestillingsloven legger dermed grunnlaget for et mer forpliktende arbeid for integrering av likestilling i offentlig politikk på alle områder.

KS arbeider gjennom utrednings- og dokumentasjonsprosjektet (UoD-prosjekt) ”Kvinner i kommunal toppledelse” med å finne egnede verktøy til å få flere kvinnelige administrative toppledere i kommunal sektor. Dette prosjektet avsluttes i løpet av våren 2005.

Det vil også etableres et UoD-prosjekt for å stimulere og motivere kommunene til å ta tak i arbeidet med likestilling. Hensikten med prosjektet er for det første å skape motivasjon og øke kompetansen på likestillingsområdet i kommunesektoren, slik at kommunene i større grad skal kunne legge til rette for økt likestilling. Som et resultat av prosjektet skal det produseres veiledningsmateriell i forhold til aktivitets- og redegjørelsesplikten som kommunesektoren ble pålagt som følge av endringen i Likestillingslovens § 1 a.

Barnehager

Barnehageforliket i Stortinget innebærer den største reform i barnehagesektoren noensinne, og en omfattende kommunereform. Forliket legger opp til at kommunene får et tydelig myndighetsansvar for å tilrettelegge lokalt for barnehageplass til alle som ønsker det, god kvalitet på tilbudet og en lav foreldrebetaling.

Antall barnehageplasser

I alt hadde 205 172 barn i alderen 0-6 år plass i barnehage per 15. desember 2003. De private barnehagene stod for 42 prosent av det totale barnehage tilbudet, mot 41 prosent året før. Stortingets barnehageforlik la opp til en økning på 12 000 nye plasser i 2003. Den faktiske økningen på 6 900 utgjorde 57,5 prosent av dette måltallet. Private barnehager stod for 65 prosent av økningen i 2003. I tillegg til de vel 205 000 barnehageplassene finnes det vel 6 700 plasser i åpen barnehage. 500 av disse plassene ble etablert i 2003.

Økingen i antall barn i barnehage i 2003 var den største på 10 år selv om måltallet på 12 000 ikke ble nådd. Antall barnehageplasser som ble omgjort fra deltid til heltid innebærer imidlertid en betydelig kapasitetsutvidelse i sektoren i tillegg til plasser til nye barn. På landsbasis var 69 prosent av barnehageplassene heldagsplasser.

Plasser for barn i ulike aldersgrupper

Antall plasser for 3-5-åringene økte med vel 4 100, mens antall småbarnsplasser for barn under 3 år økte med omlag 2 800. Ved utgangen av 2003 hadde over 85 prosent av alle 3-5-åringene en plass i barnehage. Totalt for aldersgruppen 1-5 år var dekningsgraden på vel 69 prosent. Dekningsgrad vil si antall barn i barnehage i prosent av alle barn i den aktuelle aldersgruppen. Størst dekningsgrad hadde 5-åringene, med 89 prosent. Dekningsgraden for barn under 1 år har vært stabil på vel 2 prosent. Barn i åpen barnehage er ikke med i disse dekningsgradene.

Bruken av kontantstøtte

72 prosent av alle barn i kontantstøttealder (ett- og toåringene) mottok enten full eller gradert kontantstøtte i 2003. 84,4 prosent av disse mottok full kontantstøtte mens de resterende kombinerte deltids plass i barnehage med gradert kontantstøtte. I 2002 mottok 74,6 prosent av barn i den samme aldersgruppen kontantstøtte. Nedgangen i bruk av kontantstøtte gjenspeiler økningen i bruk av barnehageplasser for denne aldersgruppen.

Foreldrene betalte vel 26 prosent

Driften av de kommunale barnehagene finansieres gjennom statsstøtte, kommunale driftsmidler og foreldrebetaling. Ifølge nye tall for regnskapsåret 2003 som Statistisk sentralbyrå har lagt ut på <http://www.ssb.no/kostra>, utgjorde foreldrebetalingen for de kommunale barnehagene på landsbasis (ekskl. Oslo) 26,5 prosent av de totale korrigerede brutto driftsutgiftene, noe som er en reduksjon på 1,5 prosentpoeng fra 2002. En oppholdstime – korrigeret for barnets alder og gjennomsnittlig oppholdstid – var beregnet til i gjennomsnitt å koste kommunene 37 kroner å produsere.

Barnevern

I alt 34 350 barn og unge tok imot tiltak fra barnevernet i 2002. Aldri har tallet på barn og unge med tiltak fra barnevernet vært så høyt. Økningen var størst blant de eldste. Det kommunale barnevernet har hatt en sterk kostnadsutvikling de senere årene. Kommunene må iverksette tiltak for barn dersom det er behov. I samråd med de regionale fagteamene må den kommunale barnevernstjenesten vurdere tiltak etter barnets behov. I den forbindelse vil det også bli lagt vekt på å finne tiltak som er kostnadseffektive. Fylkesmannen kan ilegge kommunen mulkt for sen saksbehandling. Kommunene er bekymret for kostnadsutviklingen til barnevernet. Utviklingen i barnevernet bør følges nært av partene.

Merknad fra KS:

Kommunene har begrensede muligheter for å styre kostnadsutviklingen i barnevernet. På bakgrunn av veksten de siste årene ligger det en fare for at kostnadsveksten kommer ut av kontroll på dette området. KS mener partene må ta et felles ansvar for å snu denne utviklingen.

(KS-merknad slutt)

4.3 Finansdepartementet

Skatteoppkreverutvalget/skatteinnkreving

Skatteoppkreverutvalget leverte sin utredning 12. mai då. Utredningen er publisert som NOU 2004:12 *Bedre skatteoppkreving*.

Utvalgets mandat var å vurdere og foreslå tiltak for resultatforbedringer i skatteoppkreverfunksjonen, både innenfor dagens kommunale organisering og innenfor en alternativ statlig organisering av funksjonen.

Utvalget fremmet forslag til en rekke funksjonelle forbedringstiltak, som kan gjennomføres uavhengig av organisatorisk løsning, det dreier seg om tiltak som eksempelvis hyppigere rapportering og betaling av forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift, innføring av gebyr ved betalingsmislighold og ved utleggstrekk, mer effektive sanksjoner og økt tilgang til ulike registre.

Utvalget delte seg i et flertall på fem medlemmer og et mindretall på to medlemmer hva gjelder forslag til strukturelle forbedringer. Flertallet, bestående av de ikke-kommunale medlemmene, mener at samfunnet vil være tjent med en statlig overtakelse av skatteoppkreverfunksjonen og at dette er naturlig ut fra oppgavens innhold og karakter. Mindretallet, de kommunale medlemmene, ønsker en fortsatt kommunal organisering av funksjonen, eventuelt videreutviklet ved interkommunale løsninger.

Utredningen ble sendt på alminnelig høring i juni då.

Merknad fra KS:

KS ser positivt på utvalgets forslag til funksjonelle forbedringstiltak ved skatteoppkreverfunksjonen. De foreslåtte forbedringstiltakene vil gi skatteoppkreverne større mulighet til å forbedre dagens løsningsgrad som allerede er unik sammenlignet med andre land. KS vil påpeke at løsningsgraden for inndrivelse av skatt er mellom 99 og 100 prosent, og hadde det ikke vært for det store antallet skjønnslikninger er det grunn til å tro at løsningsgraden hadde vært ennå bedre. KS er derfor positive til de foreslåtte funksjonelle forbedringstiltakene som et ledd i å øke løsningsgraden.

KS mener imidlertid at skatteinnfordring fortsatt må være en kommunal eller felles kommunal oppgave. De gode resultatene som den norske skatteoppkrevingen har, bør være et godt argument for å bygge videre på dagens organisering framfor å starte på nytt under statlig organisering med den usikkerheten det vil ha både med hensyn til oppstartskostnader, løpende kostnader og resultater på løsningsgrad.

Av hensyn til rettssikkerhetsgrunner må det være "avstand" mellom på den ene side fastsetting (ligning) av skatten – og på den annen side innkreving av skatten. KS mener statlige likningskontor og kommunale skatteoppkreverkontor, slik det er i dag, gir den beste rettssikkerhetsgaranti. KS er også opptatt av at det er gjensidige synergier mellom skatteinnkrevingen og kommunenes innkreving av kommunale avgifter/kommunal fakturering, som medfører god ressursutnyttelse og som bidrar til å opprettholde innkrevingstiljøene i kommunene. KS mener også at brukervennligheten med dagens kommunale organisering er god. En omfattende brukerundersøkelse i 2002 rettet mot næringslivet, viser at lokalt næringsliv gir de kommunale skatteoppkreverkontorene vesentlig bedre "score" enn de statlige

skattekontorene. Likeens er det viktig for kommunal sektor å ivareta hensynet til kommunalt økonomisk selvstyre, jfr. The European Charter of Self Government. Dette tilsier at skatteinnkreving fortsatt bør være et kommunalt ansvar slik at kommunene kan ha et selvstendig ansvar for egne inntekter.

KS er også bekymret for Finansdepartementet forslag til ny lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav mm. som hadde høringsfrist 1. november 2003. Høringsdokumentet påpekte behovet for samordning og forenkling. Ut fra KS sitt syn er dette forslaget til samordning og forenkling fra Finansdepartementet på ingen måte en forenkling av situasjonen for brukere og øvrige interessenter. KS' vurdering er at den struktur som Finansdepartementet har foreslått for den nye loven – med mange henvisninger frem og tilbake mellom mange forskjellige lover – er uheldig og medfører dårligere tilgjengelighet og en mer komplisert hverdag for brukerne.

Etter KS' vurdering burde brukerne av dagens skattebetalingslov, dvs. både arbeidsgivere, arbeidstakere, skattytere og skatteoppkrevere burde ha vært trukket inn i lovforarbeidet.

På dette grunnlag vil KS foreslå at lovens struktur og brukerorientering bør forbedres i en prosess der brukerne inviteres til å delta.

(KS-merknad slutt)

Skatteutvalget

I mars i år la Regjeringen fram St.meld. nr. 29 (2003-2004) *Om skatterreform*. Meldingen var en oppfølging av Skaugeutvalgets utredning NOU 2003: 9 *Skatteutvalget*. Stortingsflertallet deler Regjeringens oppfatning av hva som er hovedutfordringene i skattesystemet og har sluttet seg til hovedprinsippene som ligger til grunn for reformforslaget, jf. Innst. S nr. 232 (2003-2004). Blant annet er det flertall for å innføre aksjonærmodellen for beskatning av utbytter og gevinster til personlige aksjonærer. Stortingsflertallet ønsker imidlertid å få enkelte av elementene i reformen nærmere utredet. Det gjelder blant annet beskatningen av deltakerlignede selskaper og enkeltpersonsforetak, hvor Stortingsflertallet ber om en nærmere utredning av Regjeringens forslag til skattemodell (skjermingsmodellen) og muligheten for å innføre uttaksbeskatning også for disse virksomhetsformene.

Regjeringen går i skattemeldingen inn for å videreføre en frivillig, kommunal eiendomsskatt. Samtidig varsler Regjeringen at den vil vurdere enkelte endringer i eiendomsskatten som kan øke kommunenes handlingsrom i utformingen av eiendomsskatten. Regjeringen har ikke fulgt opp Skaugeutvalgets forslag om å erstatte fordelsbeskatningen med en obligatorisk eiendomsskatt. Det er ikke flertallsmerknader til Regjeringens omtale av eiendomsskatten.

Regjeringen tar sikte på å fase inn reformen i budsjettene for 2005, 2006 og 2007.

Merknad fra KS:

Sentralstyret i KS har uttalt følgende om skatterreform/eiendomsskatt:

KS slutter seg til forslaget til regjeringen i St.meldingen om at eiendomsskatt bør være en frivillig kommunal skatt. (mot 2 Frp).

KS støtter departementet mht. behov for å vurdere endringer av eiendomsskattelovens virkeområde med sikte på klare og forutsigbare vilkår for utskrivning av eiendomsskatt. KS mener derfor at eiendomsskatten ikke bør begrenses til verker og bruk og eiendommer i sentrale strøk slik som i dag. (mot 2 Frp).

KS ber om at eiendomsskatteloven endres slik at kommunene gis større frihet til å bestemme innretning og nivå på eiendomsskatten. Herunder hvor raskt den kan innføres, samt maksimalsatsen og bunnfradragets størrelse. (mot 2 Frp, 2 H).

KS støtter at departementet vil vurdere en ordning der kommunene i større grad gis muligheter til å behandle ulike eiendomstyper forskjellig. (mot 2 Frp).

KS slutter seg til regjeringens syn på at eiendomsskatt på kraftanlegg bør videreføres. (mot 2 Frp, 1 SFB).

KS ber om at eiendomsskatteloven også revideres med sikte på klargjøring av lovens bestemmelser og å innføre hensiktsmessige saksbehandlingsregler i eiendomsskattesaker. (mot 2 Frp).

(KS-merknad slutt)

Skatteinngangen 2004

Innspill fra KS:

Regjeringen kom i RNB med nye prognoser for kommunesektorens skatteinntekter for 2004. Skatteanslaget ble nedskrevet med 1,2 mrd kroner. Den akkumulerte skatteinngangen januar - juni viser en vekst i skatteinntektene, men veksten er langt lavere enn det nye skatteanslaget i RNB skulle tilsi. KS er derfor bekymret for kommunesektorens skatteinntekter også i 2004.

(KS-innspill slutt)

4.4 Sosialdepartementet

Samordning av Aetat, trygdeetat og sosialtjenesten

Utredningsutvalget som utredet ulike organisasjonsmodeller for samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten, leverte sin rapport 29. juni 2004. Rapporten ble sendt på høring 8. juli, med høringsfrist 1. november 2004. Kommunene, fylkeskommunene og Kommunenes Sentralforbund er høringsinstanser.

Regjeringen tar sikte på å fremme saken for Stortinget med sikte på at den skal kunne behandles av Stortinget i inneværende stortingsperiode.

Merknad fra KS:

Ekspertutvalget for utredning av organisasjonsmodeller for arbeids- og velferdsforvaltning la fram forslaget sitt 29. juni. (NOU 2004:13)

KS har i denne forbindelse aktivt kritisert utredningen for å fremme svake og utilstrekkelige forslag, forslag som ikke vil kunne iverksette arbeidslinja på en effektiv måte, gi mer brukerrettet forvaltning og bremse veksten i trygdeutbetalingene. Denne kritikken er fra KS' side ikke rettet mot Sosialdepartementet eller Regjeringen, kritikken er rettet mot utredningens forslag til organisasjonsmodell, som nå er på høring.

En effektiv iverksetting av arbeidslinja forutsetter en arbeids- og velferdsforvaltning som er organisert slik at den kan møte samordningsbehovene i det enkelte lokalsamfunn. Samordning lokalt - også i omstillingsprosessene for å få på plass en lokal og fungerende arbeids- og velferdsforvaltning - er av avgjørende betydning for å iverksette arbeidslinja i velferdspolitikken. Uten denne samordningskraften vil resultatet fortsatt bli trygdelinja og stadig flere på passive stønader. Realiteten er at arbeidslinja trenger kommunene som de lokale samordnere av de ulike innsatsene. Dette fordi statsetatene; Aetat og trygdeetat - har vist liten evne til samordning - lokalt og sentralt.

Rattsutvalgets forslag til organisering vil svekke kommunenes rolle som lokale samordnere for velferdsinnsatsen og arbeidslinja. Kommunene som samordningskraft i forhold til lokalsamfunnet, næringslivet, frivillige organisasjoner og kommunale tjenester/ infrastruktur tas ikke fullt ut i bruk. Dette til tross for utredningens understrekninger av den store betydning utvalget anser at kommunal innsats fortsatt vil kunne få ved at kommunene samarbeider med statsetatene med å legge tilrette innsatser på helsetjenester, boliger, opplæring o.s.v.

Selv om det er viktig for mange kommuner å få gjøre innsatser som kan spare statsetatene for stønadsutgifter, ville nok de fleste kommuner oppleve sterkere motivasjon for innsats dersom dette kunne komme kommunen tilgode på en mer direkte måte. Det er derfor svært uheldig at utredningens forslag til organisering vil svekke kommunenes rolle som lokale pådrivere og samordnere av innsats for iverksetting av arbeidslinja. Etter KS' syn er det nødvendig å diskutere organisering og løsninger som heller styrker kommunenes rolle i forhold til dette, selv om dette vil innebære modifiseringer i forhold til de organisasjonsmodeller ekspertutvalget har beskrevet.

(KS-merknad slutt)

Brukermedvirkning funksjonshemmede og eldre - oppfølging av St.meld. nr. 40 (2002-2003)

Under behandlingen av St.meld. nr 40 (2002 - 2003) Nedbygging av funksjonshemmende barrierer vedtok Stortinget: "Stortinget ber Regjeringa kome attende til Stortinget med eit forslag om lovfesting av kommunale råd for menneske med nedsatt funksjonsevne i løpet av 2004."

Departementet vil legge fram et høringsnotat om saken til høsten. Konsultasjoner/drøftinger med KS kan mest hensiktsmessig skje på grunnlag av det

Alkoholoven

Ot.prp. nr. 86 (2003-2004), som ble lagt frem for Stortinget 11. juni 2004, inneholder en rekke forslag til endringer i alkoholoven. Flere av forslagene vil gjøre det enklere for kommunene å avdekke og slå ned på ulovlig salg og skjenking av alkohol.

Kommunene skal ha større frihet til å utforme og gjennomføre en alkoholpolitikk tilpasset lokale forhold. Samtidig skal kommunene utøve effektiv kontroll med salgs- og skjenkesteder og ha gode verktøy.

Regjeringen foreslår å utvide kretsen av personer som må ha uklanderligandel. Spørsmålet om en person omfattes av den personkrets som skal vandelsvurderes i forbindelse med tildeling av salgs- eller skjenkebevilling, må etter forslaget avgjøres etter en helhetsvurdering av om vedkommende har "vesentlig innflytelse på virksomheten". I vurderingen av om en person har vesentlig innflytelse på virksomheten, skal bevillingsmyndigheten kunne legge vekt på vedkommendes nærståendes forhold til virksomheten. Det foreslås også å gi adgang til å kreve at bevillingssøker legger frem finansierungsplaner mv. slik at det skal bli enklere å avdekke uklare eierforhold. Det foreslås å stille krav til bevillingshaver om internkontroll i virksomheten. Det vil gi bedre egenjustis og gjøre det lettere for kommunene å drive kontroll. Kontrollørene gis utvidet adgang til lokaler (også bakrom og lager) og regnskaper. Det vil bl.a. legge bedre til rette for felleskontroller med andre etater.

Forslagene innebærer forenkling for kommunen særlig ved at

- delegeringsbegrensningene for bevillingssaker oppheves;
- kommunene selv får avgjøre hvordan de vil organisere kontrollen med salgs- og skjenkestedene – kravet om eget kontrollutvalg foreslås opphevet;
- skjenkebevillingene ikke lenger knyttes til drikkevaretypene øl, vin og brennevin, men til alkoholstyrken – det betyr at antall bevillingstyper halveres (reduseres fra 6 til 3).

Departementet vil følge opp lovforslagene med en gjennomgang av alkoholforskriftene med sikte på opprydding og forenkling. Gjennomgangen vil blant annet ta sikte på å foreslå økte bevillingsgebyrer til kommunene.

Som ledd i forenkling og modernisering av regelverket, foreslås også den statlige bevillingsordningen for engrossalg opphevet og erstattet av registreringsplikt hos toll- og avgiftsetaten. Endringen vil representere en betydelig forenkling for offentlige myndigheter og for næringen.

4.5 Helsedepartementet

Oppfølging av St.meld. nr. 45 (2002-2003) *Kvalitet i pleie- og omsorgstjenesten*

Stortinget behandlet kvalitetsmeldingen 27. april 2004 med bred oppslutning om de tiltak som er fremmet i meldingen.

For omtale av kvalitetsavtalen i pleie- og omsorgssektoren vises det til materialets punkt 3.1.

Opptappingsplanen for psykisk helse 1999-2008

Innspill fra KS:

KS viser til materialet som ble fremlagt på 2. Konsultasjonsmøtet 19. april 2004. Dette gir en fylldig statusbeskrivelse av måloppnåelse i opptappingsplanen for psykisk helse. KS fremholdt behovet for økte ressurser i kommunene og viste bl.a. til at det var nedlagt langt flere psykiatriske sykehjemsplasser enn planlagt i opptappingsplanen og at dette fører til økte utgifter i kommunene. KS pekte også på behovet for bygging og drift av flere boliger i kommunene og mente at de generelle ordningene for vanskeligstilte ikke kan erstatte boligtiltakene i opptappingsplanen.

I referatet for 2. konsultasjonsmøte om opptappingsplanen heter det: "Det er enighet mellom Regjeringen og kommunesektoren om mye av situasjonsbeskrivelsen, og behovet for å prioritere kommunesektoren i resten av planperioden."

KS vil vise til at brukerorganisasjoner innen psykisk helsefeltet, Voksne for barn, Mental Helse Norge, Landsforeningen for pårørende innen psykiatri, i sine innspill til statsbudsjettet 2005 (brev av 2.7.2004 til Sosial- og helsedirektoratet) tar opp de spørsmål som ble drøftet på 2. konsultasjonsmøte. Blant annet bes det om at midler spart på å overoppfylle måltallene for nedbygging av sykehjemssenger overføres til psykisk helsearbeid i kommunene. Brukerorganisasjonene fremhever også at måltallene for bolig er altfor lavt satt i forhold til behovet og at gode tilpassede boligløsninger er en hjørnestein i den desentraliserte modellen som opptappingsplanen innebærer. Konkret foreslås å heve måltallet fra 3400 til minst 6000 boliger i opptappingsplanen.

KS ber om at kommunesektoren prioriteres ved bevilgning til opptappingsplanen i statsbudsjettet 2005.

(KS-innspill slutt)

4.6 Landbruksdepartementet

Tiltak for å styrke klinisk veterinærtjeneste i næringssvake strøk - forslag fra arbeidsgruppe

På bakgrunn av svekket næringsgrunnlag for klinisk veterinærtjenester i næringsvake strøk opprettet Landbruksminister Sponheim i mars 2004 en arbeidsgruppe med mandat å:

- kartlegge områder i landet der det ut fra dagens forhold og utviklingen i de nærmeste år anses vanskelig å skaffe nødvendig veterinær betjening uten tilførsel av offentlige ressurser ut over dagens nivå.
- vurdere hvordan en for veterinært personell kan bidra med offentlige virkemidler slik at tilfredsstillende veterinær dekning kan opprettholdes i området.
- foreslå eventuelt andre virkemidler som sikrer veterinær betjening i næringssvake strøk, herunder virkemidler innenfor Mattilsynets ansvarsområde av permanent eller tidsavgrenset art.

Arbeidsgruppen skal levere sin innstilling i slutten av august. De foreløpige konklusjonene fra gruppa er:

- I områder beliggende i Finnmark, Indre Telemark, Helgelandskysten og Østerdalen anser arbeidsgruppen det vanskelig å skaffe nødvendig veterinær betjening.

Arbeidsgruppen mener at de utfordringer en står ovenfor med hensyn til å få et tilfredsstillende veterinærdekning i alle deler av landet best kan løses ved at klinisk veterinærtjeneste gjøres til et kommunalt ansvar.

Dette innebærer:

- Ansvar for kliniske veterinærtjenester, inklusive veterinæravakt, overføres til kommunene.
- Det finansielle grunnlag forutsettes permanent å inngå i de ordinære overføringene til kommunene, men vil i en overgangsperiode måtte opprettholdes som en egen bevilgning på Landbruksdepartementets budsjett.
- Omleggingen følges opp gjennom de ordinære konsultasjonsordninger mellom Staten og Kommunenes sentralforbund
- Det etableres en hensiktsmessig form for samarbeid/avklaringer mellom Landbruksdepartementet, Kommunenes sentralforbund og Den norske veterinærforening.

Denne løsning innebærer en forvaltningsmessig reform hvor det nærmere bør vurderes om den kan etableres innenfor rammen av eksisterende lov, forskrifter og avtalemessige forhold, samt finansiering.

Det finansielle grunnlag for reformen bør innarbeides i den ordinære finansiering av kommunenes virksomhet basert på kriterier som styrer midlene til de områder hvor det ikke er tilstrekkelig markedsmessig inntektsgrunnlag for en tilfredsstillende veterinærdekning. Dette kan legges inn som et tillegg i eksisterende landbrukskriterium eller inngå som et tillegg i skjønnsporten.

En forvaltningsmessig reform som beskrevet vil det ta noe tid å gjennomføre. I en overgangsperiode er det derfor, etter gruppens vurdering, være nødvendig å:

- 1) etablere en særskilt finansiering av klinisk veterinærtjeneste i næringssvake områder
- 2) opprettholde vaktbevilgningen som særskilt bevilgning

Begge ordninger over Landbruksdepartementets budsjett.

4.7 Justis- og politidepartementet

Nytt radiosamband for nødetatene (Nødnett), konsekvenser for kommunene

En mulig innføring av et nytt felles digitalt radiosambandssystem til erstatning for dagens sambandssystemer i nødetatene (brann, politi og helse) ble første gang varslet i konsultasjonsordningen for kommuneøkonomien i april 2003. Prosjektet er omtalt i kommuneproposisjonene for 2003, 2004 og 2005.

Det legges opp til at brukeretatene skal dekke driftsutgiftene etter hvert som systemet bygges ut, samt en viss andel av investeringen.

Den endelige avklaringen av hva hver etat skal betale kan først skje når Regjeringen har behandlet saken, de økonomiske betingelsene som oppnås i markedet er kjent i 2005/2006 og avtaler med brukere utover nødetatene er inngått. Brukere av nødnett i kommunene i henhold til forskrift er brannvesenet og leger i vakt. Med et vedtak i 2004 om å realisere nødnett vil de første kommunene begynne å betale for tjenestene fra 2007.

Datatilsynet har i vår gitt varsel om at nødetatenes samband må informasjonssikres (krypteres). Kostnadene for alle etatene samlet er anslått til mellom 500 og 700 mill. kroner. Kommunenes andel av dette kan bli over 200 mill. kroner. Forutsatt vedtak om nødnett i 2004 og at et landsdekkende nødnett blir realisert innen utgangen av 2009 aksepterer Datatilsynet at personopplysninger kan formidles over mobiltelefon frem til nødnett er i drift. Kommunene vil da slippe kostnadene til informasjonssikring av de eksisterende nettene.

KS vil bli invitert til å delta i arbeidet med å avklare fordelingen av driftskostnadene.

En nærmere redegjørelse for prosjektet er vedlagt.

Merknad fra KS:

KS vil peke på at kommunenes mulighet til å drifte og investere i et nytt nødnett vil være avhengig av den generelle økonomiske situasjonen i kommunene og viser til at statlige reformer må fullfinansieres.

(KS-merknad slutt)